

Jäneseid kulinaarses minevikus ja olevikus

Alanud jäneseaasta puhul on paslik juttu teha ka nende loomakeste rollist ja saatuses inimese toidulaual.

Iidsel ajal seostati jänest Kuuga ning mitmes kultuuris on see loomake lausa kuujumalanna sümboliks. Et Kuuga seostub ka viljakustsükkel, siis pole midagi imeks pandavat selleski, et paljudes kultuurides (kreeka, hiina, egiptuse, germaani jne) on jänes sigivuse ja viljakuse sümbol. Kevadise looduse taastärkamisega on ju kaudselt seotud ka lihavõttejäneste traditsioon. Loomulikult aitas sellistele arusaamadetele kaasa loo nimikangelase enda kiire paljunemine.

Ammutuntud legendi- ja toiduloom

Vaatamata sellele, et antiikkultuuris oli jänes kultusloomana seotud mitme jumalaga (Aphrodite ja Hermes), ei takistanud see sugugi tema küttimist ja söömist. Kuulsatel antiikaegsetel õgimisorgiatel oli jänes serveerimislaual tihti kesksel kohal, kusjuures teda ümbritsesid küpsetatud nuumkanad, sea kehaosad ning keeduleemes ulpivad kalad.

Tolleaegse söömingujänese tähtsust rõhutas seegi, et tihti oli ta varustatud spetsiaalselt külge pandud tiibadega, mis pidid ta muutma Pegasuse sarnaseks.

Kui varajastes uskumustes oli jänesel igati auväärne koht, siis kristluses see taandus. Varakristlikus sümbolikas tähendas jänes hoopiski iharust ja liiderlikkust.

Tihti keelustati ka jäneseleha söömine. Kloostrielanikele oli see lausa mitmel põhjusel vastunäidustatud. Esiteks oli jänes neljajalgne loom, kelle liha söömisest tuli ammustel aegadel üldse loobuda. Teiseks kuulus jänes soojavereliste hulka, kelle liha pidi kloostrielanike ihadele halvasti mõjuma ning kolmandaks polnud ka pikkõrva enda kuulsus varakristliku moraaliga eriti kiiduväärne.

Hilisemas usuelus toodi esile ka jänese paremaid omadusi, näiteks tema kaitsetus sümboliseerib usaldust, ta võime põgeneda ohtude eest samastub pelgupaika otsiva uskliku tähendusmotiiviga.

Halljänes on üks kahest Eestis elavast jänesealiigist.

